

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชน
ชายแดนต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) :
การเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตูและการตอบสนอง
ของคนท้องถิ่นในอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์

Changes in Social, Cultural, Economic Community of
ASEAN Economic Community on Entry to The Border
(AEC): The Phu Doo International Point of Entry and
Response of Local People in Amphoe Ban Khok
Uttaradit Province

พุทธินันท์ บุญเรือง¹

Buddhinan Boonruang¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่น ต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู 2) เพื่อศึกษาผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการตอบสนองของคนในท้องถิ่นต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชนชายแดนของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู 3) เพื่อเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของส่วนราชการและคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำนวน 389 คน และชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้สถิติในการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, Email: nanfa16@hotmail.com

¹ Lecturer in Curriculum Social Science for Local Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University, Email: nanfa16@hotmail.com

เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ต่อชุมชนชายแดน ในฐานะเป็นชุมชนบริเวณพื้นที่และเป็นทางผ่านทำให้เกิดผลกระทบในบริเวณกว้างจากกระแสการพัฒนา3)แนวทางในการแก้ไขปัญหาของส่วนราชการและคนในท้องถิ่นพบว่า หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานเอกชนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาแบบเชื่อมโยง 4 ด้าน ได้แก่ การเชื่อมโยงทางกายภาพการเชื่อมโยงทรัพยากรมนุษย์การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงทางการเมือง

คำสำคัญ : การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ, จุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้, การตอบสนองของคนในชุมชน

Abstract

The objectives of this research were to : 1) study the context, problems of change, and factors affecting in social, culture, and economics of the local people at Phu Doo permanent border crossing, 2) study the impact of social, cultural, economics, and the response of local people at Phu Doo permanent border crossing, and 3) propose policy suggestions and guideline for problem solving of government officials and local people at Phu Doo permanent border crossing. Samples were local administrative organization, government and private sectors, and local community. Questionnaire was used as research instrument. Statistics were used to analyze quantitative data while qualitative data was used to analyzed qualitative ones. The results revealed that: 1) the condition of the changes in social, cultural, and economics of people in local community was in the high level, 2) the impact of social, cultural, and economics towards the border community was widely extended because of the development, and 3) the guideline for solving problems of the government sectors and people in local community showed that the government sectors, local administrative organizations, local community, and private sectors had

the guideline of link for problems solving in four aspects including physical link, human resources link, economics link, and political link.

Keywords : The Change of Cultural Society. The Economy, The Access Point Through The Permanent Phu Doo, The Response of The People in The Community

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจัดเป็นกระบวนการที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกยุคทุกสมัยและทุกสังคมหากจะแตกต่างกันไปบ้างในเรื่องวิธีการและลักษณะของการเปลี่ยนแปลงสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในอดีตนั้นเป็นไปอย่างช้าๆ เนื่องจากการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ยังมีน้อยและระบบการสื่อสารคมนาคมยังไม่ค่อยพัฒนาก้าวหน้าเท่ากับปัจจุบันการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจึงเป็นไปได้ค่อนข้างยากแต่เมื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศของทุกสังคมมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นทำให้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นค่อนข้างรวดเร็วและเกิดขึ้นตลอดเวลาสอดคล้องกับ Tinnaku Nitet (2005 : 11) ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่สามารถควบคุมได้และปัจจัยที่กำหนดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้แก่แรงกดดันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมความเจริญทางเทคโนโลยีและระบบเศรษฐกิจซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคม

ปัจจุบันอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานีมีความเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างมาก ทั้งเรื่องสังคม ศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของการเปิดด่านถาวรช่องภูคู้ซึ่งได้รับการพัฒนาจากภาคส่วนในด้านต่างๆ อีกทั้งการเปิดด่านถาวรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC ทำให้ภาคส่วนรวมถึงพื้นที่ที่มีการปรับตัวให้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งการเปิดด่านถาวรช่องภูคู้ ทำให้สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณีของอำเภอบ้านโคก จากด่านประเพณีเดิม มาเป็นด่านถาวร มีการเปลี่ยนแปลงไป ประกอบความพร้อมของคนในชุมชน สภาพพื้นที่ ยังมีความพร้อมค่อนข้างน้อย ซึ่งจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปิดด่านถาวร อีกทั้งทิศทางการพัฒนา ปรับเปลี่ยน

เปลี่ยนแปลงของคนอำเภอบ้านโคกยังไม่มีทิศทางที่ชัดเจน ทางภาครัฐเองได้มีนโยบายต่างๆ ในการรองรับการเปิดด่านถาวร ดังนั้นทำให้สภาพของอำเภอบ้านโคก โดยเฉพาะชุมชนที่ตั้งอยู่ชายแดนใกล้เคียงกับด่านถาวรช่องภูตู มีความเปลี่ยนแปลงไป เอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมเดิมกำลังหายไป ดังนั้นผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจชุมชนต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนและการตอบสนองของคนในท้องถิ่นเพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการและสารสนเทศ ในการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาจากภาคส่วนและท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู
2. เพื่อศึกษาผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการตอบสนองของคนในท้องถิ่นต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชนชายแดนของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู
3. เพื่อเสนอข้อเสนอนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของส่วนราชการและคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชนชายแดนต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) : การเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตูและการตอบสนองของคนท้องถิ่นในอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 389 คน ที่อาศัยอยู่ในอำเภอบ้านโคก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ (1) เทศบาลตำบลบ้านโคก (2) องค์การบริหารส่วนตำบลนาชุม (3) องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเบี้ย (4) องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเจ็ดต้น

หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แก่ (1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) ส่วนราชการ (3) สถาบันการศึกษา และ (4) เอกชน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ของชุมชนชายแดนต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) : การเกิดขึ้นของ จุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้และการตอบสนองของคนท้องถิ่นในอำเภอบ้านโคก จังหวัด อุดรดิตถ์โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชน ชายแดน
- 2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสภาพทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของชุมชน ชายแดน
- 3) ผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม ของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่าน แดนถาวรช่องภูคู้
- 4) การตอบสนองของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้
- 5) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของส่วนราชการ และคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสม คือ การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 389 คน ซึ่งเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ใน อำเภอบ้านโคกอย่างน้อย 1 ปี ย้อนหลัง

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ (1) เทศบาลตำบลบ้านโคก (2) องค์การบริหารส่วนตำบลนาขุม (3) องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเบี้ย และ (4) องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเจ็ดต้น

- หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แก่ (1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) ส่วนราชการ (3) สถาบันการศึกษา และ (4) เอกชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยครอบคลุมประเด็น 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ผลกระทบ

ทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจชุมชน (2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสภาพทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ชุมชน (3) การตอบสนองของคนท้องถิ่น และ (4) แนวทางในการแก้ไขปัญหาของส่วนราชการและคนในท้องถิ่น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา ว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นนั้นตรงกับเนื้อหาที่ต้องการหรือไม่ แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ ด้วยการหาค่า IOC ได้ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลในอำเภอบ้านโคกและนำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และทำการติดต่อประสานงานกับพื้นที่ และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามส่งกลับมาให้ผู้วิจัย ตลอดจนส่วนหนึ่งผู้วิจัยจะไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล นัดหมายกลุ่มประชากรและนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปให้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยตรง แล้วให้ส่งกลับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis and Content Synthesis) ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในส่วนของปัจจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย MLR (Multiple Linear Regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคน ในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู๋รวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และการเปลี่ยนแปลงแบบแผนทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 1 ระดับของการเปลี่ยนแปลงและสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู๋ (โดยรวมและรายด้าน)

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม	ระดับของการเปลี่ยนแปลง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคม	3.44	1.01	ปานกลาง
2. ด้านการเปลี่ยนแปลงแบบแผนทางวัฒนธรรม	3.51	1.12	มาก
โดยรวม	3.47	1.06	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู๋รวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) และการเปลี่ยนแปลงแบบแผนทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$)

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู๋ด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 2 ระดับความเห็นและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูดู (โดยรวมและรายด้าน)

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูดู	ระดับความเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	3.58	1.22	มาก
ปัจจัยด้านสังคม	3.44	1.05	ปานกลาง
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	3.00	1.02	ปานกลาง
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	3.28	1.05	ปานกลาง
ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา	3.82	1.12	มาก
ปัจจัยด้านประชากร	2.94	1.06	ปานกลาง
ปัจจัยด้านเจตคติที่มีต่อวัฒนธรรม	3.90	1.13	มาก
ปัจจัยด้านสื่อสารมวลชน	4.11	0.94	มาก
ปัจจัยด้านนโยบายพัฒนาของรัฐ	3.43	1.12	ปานกลาง
โดยรวม	3.50	1.08	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูดูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาปัจจัยแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่ามากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านสื่อสารมวลชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ปัจจัยด้านเจตคติที่มีต่อวัฒนธรรม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.90$) ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.82$) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตัวแปรที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูดู

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตัวแปรที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (Y3total) ด้วยเทคนิค Stepwise (n = 389)

ตัวแปรที่เข้าสมการ Coefficients	ค่าสัมประสิทธิ์		F	p-value	t	p-value
	B	β				
ค่าคงที่ (Constant)	1.002		75.206	<.001	5.525	<.001
Economy	.248	.313			7.313	<.001
Atti	.161	.249			6.253	<.001
Social	.280	.264			5.951	<.001
Culture	.210	.205			4.911	<.001
Ecology	-.115	-.130			-3.459	<.001
Popula	-.089	-.112			-3.015	.003

R = .73 R² = .534 Adjusted R² = .527 S.E.E. = .40

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระที่ศึกษาทั้งหมด 9 ชุดมีเพียง 6 ชุดเท่านั้นคือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economy) ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรม (Atti) ปัจจัยด้านสังคม (Social) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Culture) ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา (Ecology) และปัจจัยด้านประชากร (Popula) ที่สามารถอธิบายการผันแปรของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p<0.001)

ผลกระทบที่เกิดจากการเปิดด่านภูคู้ พบว่า เกิดการพัฒนาโครงสร้างระบบการผลิตภายในชุมชนเปลี่ยนแปลงจากเกษตรกรรมพื้นฐานเป็นเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์และการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมในพื้นที่ความมั่นคงของการลงทุนที่ดีขึ้นเกิดการพัฒนาศูนย์กลางการท่องเที่ยวและกลุ่มธุรกิจบริการที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวขึ้น เกิดบริการทางสังคมในการพัฒนาบริเวณพื้นที่ การพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางการบริหารหน่วยงานภาครัฐแบบบูรณาการพัฒนาคอมพิวเตอร์ข้ามชาติเชิงสร้างสรรค์ในระดับประชาชน ท้องถิ่น และจังหวัดเกิดการเลื่อนลำดับทางสังคมการขยายตัวด้านการค้า

การลงทุน และการบริการ รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี และความเจริญเติบโตของท้องถิ่นและชุมชนการส่งเสริมด้านการค้าและการลงทุน การสนับสนุนให้ชนกลุ่มทุนเข้ามาประกอบกิจการตั้งสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรม การพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม การบูรณาการการบริหารจัดการระหว่างหน่วยงานของทางราชการในระดับจังหวัดและในระดับท้องถิ่นและชุมชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านโลจิสติกส์ การพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม การส่งเสริมการรักษาขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนภายใต้เศรษฐกิจแบบพอเพียง

ส่วนราชการจากการเปิดจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตุ้ที่อำเภอบ้านโคกนั้น หน่วยงานราชการโดยเฉพาะจังหวัดได้มีนโยบายในการพัฒนาเขตพื้นที่ในอำเภอบ้านโคกให้พัฒนาเพื่อรองรับการเปิดจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตุ้ โดยกำหนดเป้าประสงค์ในการพัฒนา (Objective) จุดผ่านแดนถาวรภูตุ้มีศักยภาพการค้าการลงทุนการท่องเที่ยวและความสัมพันธ์อันดีทั้งภายในและระหว่างประเทศสูงขึ้นโดยมีพันธกิจในการส่งเสริมพัฒนาจุดผ่านแดนถาวรภูตุ้และการค้าการลงทุนการท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ที่ดีทั้งภายในและระหว่างประเทศทั้งนี้หน่วยงานราชการระดับจังหวัดได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพื้นที่ภูตุ้ไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 5 เพิ่มศักยภาพการค้าการลงทุนการท่องเที่ยวและความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเห็นได้ว่าการปรับตัวของหน่วยงานราชการได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตุ้ โดยยุทธศาสตร์หลักของจังหวัดอุดรธานีได้มอบหมายให้หน่วยงานภาคส่วนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการเพื่อสอดคล้องกับการเปิดจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตุ้นอกจากหน่วยงานภาคส่วนในพื้นที่จะปรับตัวแล้วต้องตอบสนองต่อการเปิดจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตุ้ด้วย โดยการผลักดันกิจกรรม นโยบาย หรือแผนพัฒนาในการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาในพื้นที่ การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานและการเปิดกว้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากขึ้น

แนวทางในการแก้ไขปัญหาของส่วนราชการและคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตุ้พบว่า

แนวทางการพัฒนาหน่วยงานราชการ

การพัฒนาด้านกายภาพ (Physical) ได้แก่ การพัฒนาหน่วยงานของรัฐให้มีขีดสมรรถนะสูงปรับปรุงหน่วยงานราชการให้มีความเหมาะสมกับภารกิจที่รับผิดชอบลดความซ้ำซ้อน มีความ ยืดหยุ่น คล่องตัวสูง สามารถปรับตัวได้อย่างต่อเนื่องตอบสนองต่อบทบาทภารกิจหรือบริบท ในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human) ได้แก่ มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบราชการวางแผนกำลังคนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Workforce Plan) ให้มีความเหมาะสม ไม่เป็นภาระต่องบประมาณของประเทศ

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (Economic) ได้แก่ นโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการขยายความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจการค้า การลงทุนและการเงินภายใต้ประโยชน์ร่วมกันของกรอบความร่วมมือและข้อตกลงทางการค้าหลายฝ่าย โดยจัดมาตรการเตรียมพร้อมให้ธุรกิจและประชาชนไทยสามารถปรับตัวเพื่อแสวงหาโอกาสใหม่ และมีความพร้อมรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในทุกภาคส่วน

การพัฒนาด้านการเมือง (Political) ได้แก่ เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับธรรมาภิบาลในภาครัฐของประเทศสมาชิกอาเซียนส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกอาเซียนยกระดับธรรมาภิบาลในภาครัฐตามมาตรฐานสากล และสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้บรรลุผลอย่างยั่งยืนเกิดความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศสมาชิกอาเซียนจัดเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ (Knowledge Sharing) ในการปฏิรูปและพัฒนาบริหารราชการ ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

สถาบันการศึกษา

การพัฒนาด้านกายภาพ (Physical) ได้แก่ สถาบันการศึกษาควรเน้นการพัฒนาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้เข้าถึงโอกาสในการพัฒนาในด้านต่างๆ เน้นให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเป็นทั้งประชาชนของประเทศและประชาชนของอาเซียน ส่งเสริมการเตรียมทักษะการปรับทัศนคติและเพิ่มสมรรถนะ การเตรียมพร้อมด้านทักษะภาษา ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน การเรียนรู้เรื่องการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง การเปิดโลกทัศน์ เป็นต้น

การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human) ได้แก่ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเองเห็นคุณค่ารักและพึงพอใจในความเป็นตัวของตัวเองรู้จักเป็นผู้ให้-ผู้รับสามารถปรับตัวมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นตลอดจนมีการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (Economic) ได้แก่ พัฒนารอบทักชะภายในประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อช่วยสนับสนุนการมุ่งไปสู่การจัดทำการยอมรับทักษะในอาเซียนสนับสนุนการขับเคลื่อนของนักเรียนนักศึกษาให้มากขึ้นโดยการพัฒนาบัญชีรายการระดับภูมิภาคของอุปกรณ์สารสนเทศด้านการศึกษาที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจัดทำได้สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในภูมิภาคอาเซียน

การพัฒนาด้านการเมือง (Political) ได้แก่ สนับสนุนความเข้าใจและความตระหนักรู้เรื่องกฎบัตรอาเซียนให้มากขึ้นโดยผ่านหลักสูตรอาเซียนในโรงเรียนและเผยแพร่กฎบัตรอาเซียนที่แปลเป็นภาษาต่างๆ ของชาติในอาเซียนให้เห็นในหลักการแห่งประชาธิปไตยให้มากขึ้นเคารพในสิทธิมนุษยชนและค่านิยมในเรื่องแนวทางที่สันติภาพในหลักสูตรของโรงเรียน สนับสนุนความเข้าใจและความตระหนักรู้ในความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อในภูมิภาค

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การพัฒนาด้านกายภาพ (Physical) ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยการฝึกอบรมทักษะการดำเนินงานด้านต่างๆ ส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสมมีความปลอดภัย เสริมสร้างทักษะในการประกอบการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มคนชายขอบเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ให้ความรับผิดชอบและชอบต่อสาธารณะ

การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human) ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการพัฒนาบุคลากรในการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการในระยะยาววิธีทางการค้าและศุลกากรเพื่อรองรับการค้าตามแนวชายแดน พัฒนาด้านสาธารณสุขควรจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์สาธารณสุข เพื่อป้องกันโรคติดต่อและโรคระบาดในพื้นที่ที่พัฒนาการท่องเที่ยวโดยเสนอให้มีการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นระบบและมีคุณภาพ

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (Economic) ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อการเข้าถึงเงินทุนของผู้ประกอบการในพื้นที่และเกษตรกรในพื้นที่เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงาน เน้นการส่งเสริมการดำเนินการก่อสร้างศูนย์กระจายและส่งสินค้าและศูนย์บริการเบ็ดเสร็จโดยให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำนวยความสะดวกในเรื่องข้อมูลข้อเสนอแนะและประสานให้เอกชนดำเนินการ

การพัฒนาด้านการเมือง (Political) ได้แก่ พัฒนาการเข้าใจอันดีระหว่างท้องถิ่นกับประเทศเพื่อนบ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นเรื่องการสื่อสารกับประเทศเพื่อนบ้านตลอดจนการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับท้องถิ่นและประเทศเพื่อนบ้าน

ชุมชนท้องถิ่น

การพัฒนาด้านกายภาพ (Physical)

ชุมชนท้องถิ่นควรสร้างจุดเด่นของชุมชนท้องถิ่นโดยการสร้างโอกาสจากการเปิดด่านถาวรช่องฤดู โดยการค้นหาศักยภาพ จุดเด่นของชุมชนที่หลากหลายหรือการจัดตั้งเครือข่ายของการประกอบอาชีพ ผู้ประกอบการ ให้มีศักยภาพในการแข่งขันให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพของชุมชน และใช้จุดแข็งของชุมชนทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญา เพื่อเชื่อมโยงสู่ภาคการผลิตและบริการ ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจพอเพียง และการพึ่งพาตนเองของชุมชนท้องถิ่นมีการเชื่อมโยง การท่องเที่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น AEC

การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human) ได้แก่ ผู้นำชุมชนและชุมชนควรมีความสนใจและตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการรวมตัวของประเทศต่างๆ สู่ประชาคมอาเซียน ทั้งในเชิงประโยชน์ที่ได้รับและข้อควรระวัง ชุมชนจะต้องปรับทั้งกระบวนการเรียนรู้ ปรับทัศนคติที่จะต้องตระหนักถึงความเป็นชาติ และการดำรงอยู่ของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ต้องปรับกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ยุคใหม่ควรเป็นไปอย่างมีเป้าหมาย อย่างคนรู้เท่าทันสถานการณ์

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (Economic) ได้แก่ ธุรกิจของผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่ต้องเร่งพัฒนาสินค้า ทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล เพื่อสร้างความเชื่อถือต่อผู้บริโภค โดยผสมผสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญา

เทคโนโลยี นวัตกรรม และพัฒนารูปแบบการนำเสนอความโดดเด่น กำหนดตำแหน่งทางการตลาดของสินค้าและลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ศึกษาสนิยมและพฤติกรรม การบริโภค และผลิตสินค้าให้สอดคล้องต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

การพัฒนาด้านการเมือง (Political) ได้แก่ มีระบบข้อมูลพื้นฐานงานพัฒนา ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นปัจจุบันครอบคลุมทุกมิติสามารถนำไปใช้ในจัดทำแผนจัดทำรายงาน ติดตามผลการดำเนินงานได้จัดการความรู้จากบทเรียนประสบการณ์ภูมิปัญญา ของคนในชุมชนท้องถิ่นมีศูนย์การเรียนรู้ที่เกิดจากการทำงานของชุมชนสามารถสื่อสาร สาธารณะและเผยแพร่ขยายผลการทำงานไปยังที่อื่นๆ มีระบบธรรมาภิบาลชุมชน การติดตามตรวจสอบความเปิดเผยโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรต่างๆ

จากการศึกษาทำให้มองเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเปิดจุดผ่านแดน ถาวรช่องกุดทำให้เกิดปรากฏการณ์หรือผลกระทบในด้านต่างๆ ทั้งด้านมิติทางสังคม ด้านมิติทางเศรษฐกิจ ด้านมิติทางวัฒนธรรม ส่งผลให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปใน ทิศทางต่างๆ สิ่งสำคัญคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา และชุมชนท้องถิ่นเอง ต้องมีแนวทางในการปรับตัวเอง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสร้างแนวทางในการแก้ไขตามบริบทที่ เปลี่ยนแปลงไป

อภิปรายผล

สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่น ต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องกุดจากการศึกษาวิจัยพบว่า อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตต์ เป็นอำเภอหนึ่งที่มีเขตพื้นที่ติดอยู่กับชายแดนตรงข้ามกับแขวงไซยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อีกทั้งยังมีจุดผ่านแดนถาวรช่องกุดตั้งอยู่ที่ บ้านม่วงเจ็ดต้น ภายใต้กระแสการพัฒนาเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อำเภอ บ้านโคก จังหวัดอุดรดิตต์ โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นในบริเวณพื้นที่ได้รับการพัฒนา ในมิติต่างๆ ทำให้สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ มีความเปลี่ยนแปลงไปเป็นธรรมดา ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของจุดเริ่มต้นของ การผสมผสานกลมกลืนทางสังคม วัฒนธรรม สอดคล้องกับ Tanawichai Siriluk (1991) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของภาคเหนือ

ตอนบน พบว่า สังคม วัฒนธรรมและค่านิยมของประชาชนเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ประชาชนเล็กประกอบอาชีพเกษตรกรรม หันมารับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และค้าขาย รายได้ของประชาชนขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรเปลี่ยนเป็นรายได้จากการรับจ้าง ทำให้เกิดค่านิยมที่มีต่อการประกอบอาชีพส่งผลทำให้ค่านิยมที่มีต่อสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จะเห็นได้ว่าเมื่อสังคมมีการพัฒนามากขึ้นจะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมตามมา การเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้ทำให้มองเห็นว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคม ทั้งนี้ Boonbongkan, Sujit et al. (1978) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างหรือแนวคิด อีกทั้งยังสามารถเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานและค่านิยมที่มีต่อชุมชน สังคมในปัจจุบัน ลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพราะประชาชนเลือกปฏิบัติเองหรือมีการแก้ไขดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งนี้ Banpara, Suriya (2008) ศึกษาบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของไทยและหลวงพระบาง พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมของของไทยมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้านประกอบด้วย วิถีชีวิต การศึกษาครอบครัว ชุมชน อาชีพ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่แทรกเข้ามามีระบบข้อมูลข่าวสารมีผลต่อการดำเนินชีวิตและแผนพัฒนาประเทศทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม กระแสทุนนิยมทำให้เกิดการประกอบอาชีพที่ใช้เครื่องจักรกลในการทำงานส่งผลทำให้ทำลายวัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม อีกทั้งระบบการศึกษาที่ถือตามแบบการให้ความรู้ทางตะวันตกทำให้เยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงทางการดำรงชีวิต การศึกษาวิจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชนต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้ว่า การเปลี่ยนแปลงแบบแผนทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งงานเทศกาลประจำปี เช่น ประเพณี ความเป็นมา และความเชื่อต่างๆ ในอำเภอบ้านโคก วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีของสมาชิกในชุมชนการยึดมั่นในพุทธศาสนาของสมาชิกในชุมชน การสนใจสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นของสมาชิกในชุมชนภาษาท้องถิ่น การตระหนักถึง

ความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของสมาชิกในชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมงานเทศกาลประเพณีของสมาชิกในชุมชน ความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานและวัฒนธรรมชุมชนของสมาชิกในชุมชนและด้านวัฒนธรรม การแต่งกายการเกิดความรักความหวงแหนและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ตรงกันกับงานวิจัยของ Chantanawat, Pimook (2003) ที่ได้ศึกษาการปรับเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่ อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เกิดการปรับเปลี่ยนแปลงจากชุมชนขนาดเล็กสมาชิกมีความผูกพันใกล้ชิดกันผู้อาวุโสที่มีความรอบรู้เนื่องจากมีประสบการณ์มากจะได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำตามธรรมชาติคอยทำหน้าที่ปกครองดูแลกว่าตกเดือนสมาชิกในชุมชนที่ประพัตินกริตชาวบ้านมีสภาพความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายรักใคร่สามัคคีกันมาสู่การเป็นชุมชนขนาดใหญ่มีสมาชิกชุมชนที่หลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติศาสนาฐานะความเป็นอยู่บทบาทและสถานภาพมีบุคคลภายนอกเข้าออกในชุมชนพลุกพล่านเกิดกระแสสังคมวัตถุนิยมสมาชิกมีการแก่งแย่งแข่งขันกันสูงขึ้นเกิดปัญหาสังคมหลายอย่างเพิ่มมากขึ้น เช่น ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาขยะ ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกัน ปัญหาความเครียดเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างผู้นำชุมชนระบบใหม่ที่ต้องอาศัยพึ่งพาอำนาจจากรัฐชาวบ้านเกิดช่วงชั้นทางสังคมและมีลักษณะของความเป็นปัจเจกชนที่เพิ่มสูงขึ้นมีการยอมรับประโยชน์ของการศึกษาการแพทย์สาธารณสุขที่รัฐจัดให้บริการประชาชนว่ามีผลทำให้สภาพชีวิตของพวกเขาเป็นอยู่อย่างดีขึ้นดังนั้นหากพิจารณาจากทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary Theory) แล้วก็สามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ทำให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ จากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งในลักษณะที่มีการพัฒนาและก้าวหน้ากว่าขั้นที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีรูปแบบเรียบง่ายไปสู่รูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น และมีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ จนเกิดเป็นสังคม ที่มีความสมบูรณ์

ทั้งนี้สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของชุมชนชายแดนต่อการเปิดจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนล้วนอาศัยปัจจัยต่างๆ รวมกันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนแปลงแบบมี

ทิศทาง ได้แก่ รายได้ที่ไม่แน่นอนเป็นฤดูกาลค่าครองชีพและราคาสินค้าสูงขึ้น การกระจายรายได้ไม่เท่าเทียม การจ้างงานและอาชีพใหม่แก่ชุมชน เป็นต้น ทำให้ชุมชนท้องถิ่นในอำเภอบ้านโคกมีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ Boonruang, Buddhinan (2014) ได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปจากการทำในสิ่งที่เรียบง่ายทำกันภายในหมู่บ้าน ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในชุมชนศึกษาอยู่ในชุมชนความผูกพันในครอบครัวและชุมชนจึงมีมากเปลี่ยนเป็นการออกไปประกอบอาชีพและศึกษาต่อ ในชุมชนเมืองความผูกพันในครอบครัวและชุมชนไม่ใกล้ชิดมากนักทำให้ความคิดความเชื่อค่านิยมประเพณีของบรรพบุรุษซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเปลี่ยนเป็นหน้าที่ต้องปฏิบัติหรือสิ่งที่ควรปฏิบัติส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตูดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นในอำเภอบ้านโคกนั้นสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาในมิติอื่นๆ นอกเหนือจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้านโคกไม่ค่อยส่งผลเพราะชุมชนต้องแสวงหาพื้นที่ในการเพาะปลูกหรือประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่สอดคล้องกันกับ Srikanjanapan, Amaraporn (2012) กล่าวว่าผลกระทบการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบนที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจท้องถิ่นภายใต้การเตรียมสู่ประชาคมอาเซียน มีแนวโน้มด้านการค้าและการลงทุนรวมทั้งโอกาสด้านการพัฒนาขยายการค้าการลงทุนกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีแนวโน้มสูงขึ้นตลอดจนมาตรการของภาครัฐบาลและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับการส่งเสริมการลงทุนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการลงทุนของภาคธุรกิจไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แนวโน้มการค้าการลงทุนตามแนวชายแดนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นในอำเภอบ้านโคก

จากปัจจัยที่ส่งผลกระทบดังกล่าวทำให้มองเห็นว่าปัจจัยส่วนใหญ่้นั้นมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้อำเภอบ้านโคกมีความเปลี่ยนแปลงไปทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาศัยจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตูดังกล่าวเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเปลี่ยนไปในทางทิศใดก็ตามการพัฒนา

ในพื้นที่ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดผลกระทบตามมาในชุมชนท้องถิ่น เช่น ผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการตอบสนองของคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้ทำให้มองเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชนชายแดนต่อการเปิดจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้ของชุมชนท้องถิ่นในอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี แม้การเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรแล้ว แต่ชุมชนเองยังไม่มีความพร้อมต่อการเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรยังคงมีภาพของการค้าขายระหว่างพื้นที่ประเทศไทย กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตรงจุดการค้าเท่านั้น ซึ่งแต่ก่อนเป็นเพียงจุดการค้าหรือเป็นด่านประเพณี เมื่อเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรแล้วการรับรู้ต่อการค้าหรือการค้าเนินกิจกรรมต่างๆ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้อีกประการหนึ่งได้แก่ผลกระทบในฐานะเป็นทางผ่านในการขนส่งสินค้า การท่องเที่ยว การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ เป็นต้น มีการเปลี่ยนแปลงไปแต่ละมิติสอดคล้องกับ Dangthong, PraPhimontham (2005) ในส่วนของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของตำบลบางไปไม้ ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบใน 3 ระดับ คือ ระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ผลกระทบระดับปัจเจกบุคคลในเชิงบวก ช่วยให้เด็กมีความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง ทำให้ผู้ใหญ่มีโอกาสศึกษาหาความรู้ต่างๆ อย่างกว้างขวาง ส่วนผู้สูงอายุไม่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวมากเช่นแต่เดิม ส่วนผลกระทบในเชิงลบ กลุ่มเด็กมีความใกล้ชิดกับผู้ใหญ่ในครอบครัวน้อยลง ผู้ใหญ่มีเวลาว่างให้กับครอบครัวน้อย ครอบครัวจึงขาดความอบอุ่น ส่วนผู้อาวุโสลดบทบาทจากผู้นำที่สำคัญต่อครอบครัว และชุมชนมาเป็นผู้ที่พึ่งพิงคนอื่นมากขึ้น สำหรับผลกระทบเชิงลบระดับครอบครัว ความเป็นครอบครัวเดียวทำให้มีอิสระในการคิด การตัดสินใจต่อการพัฒนาตนเองและครอบครัวได้มากขึ้น ส่วนผลกระทบเชิงลบทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวน้อยลง สภาพครอบครัวเป็นลักษณะต่างคนต่างอยู่ เกี่ยวกับผลกระทบในเชิงลบระดับชุมชน เห็นได้ชัดว่าชุมชนมีโอกาสติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้น สิ่งที่เห็นได้ชัด คือ หน่วยของความเป็นครอบครัวอ่อนแอลง ความสุขตามแบบเดิมของครอบครัวสูญหายไป

ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาของส่วนราชการและคนในท้องถิ่นต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้จากการศึกษาทำให้มองเห็นว่าทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นต่างก็ช่วยกันในการแก้ไขปัญหา ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึง

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอบ้านโคกที่เกิด การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด แนวทางการแก้ไขปัญหาของภาคส่วนแต่ละส่วนนั้น สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของการพัฒนาเชิงพื้นที่ในอำเภอบ้านโคกที่ช่วยกันและ พยายามที่จะพัฒนาอำเภอบ้านโคกให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ไม่ว่าจากการวิจัย ก็ตามที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการร่วมมือกันในการพัฒนาอำเภอบ้านโคก โดยเฉพาะ การเข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชนชายแดน ต่อการเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้และการตอบสนองของคนในท้องถิ่น ซึ่ง Pichawong, Pimsiri (2010) ศึกษาเรื่องโครงสร้างและรูปแบบการค้าชายแดน ระหว่างประเทศไทยและลาวในจังหวัดน่านโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มแบ่ง เป็นผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนทางการค้าในจังหวัดน่านและผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนสามารถสรุปผลของ การศึกษาโดยพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดน่านและ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในเขตการค้าชายแดนไทย-ลาวในจังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตในจังหวัดน่านจะมีการดำเนิน กิจการที่เป็นระบบและมีแบบแผนทางธุรกิจมากขึ้นมีการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายติ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม OTOP ตลอดจนมีการสร้างเครือข่ายการสร้างความร่วมมือ การรวมกลุ่มในลักษณะที่เป็น Cluster ของผู้ประกอบการในจังหวัดน่านและต่างจังหวัด บางส่วนเป็นกลุ่มทุนขนาดใหญ่โดยผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการค้าชายแดนในกลุ่มนี้ มักเป็นนายทุนจากต่างจังหวัดซึ่งผลประโยชน์ส่วนใหญ่ของการค้าชายแดนจะตกอยู่ กับกลุ่มธุรกิจที่เป็นระบบหรือบริษัทขนาดใหญ่ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมากที่เป็น ผู้ประกอบการขนาดกลางถึงขนาดย่อม (SME) ยังคงมีลักษณะการนำเข้าและส่งออก สินค้าที่มีความหลากหลายและมีมูลค่าไม่สูงมากนัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

1. ผลจากการวิจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชน ชายแดนต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) : การเกิดขึ้นของจุดผ่านแดน ถาวรช่องภูคู้และการตอบสนองของคนท้องถิ่นในอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์

เป็นเพียงข้อมูลด้านหนึ่งเท่านั้นควรมีการศึกษารูปแบบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชนชายแดนในรูปแบบต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา และชุมชนท้องถิ่นว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในเชิงลึกด้านต่างๆ

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชนชายแดนต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) : การเกิดขึ้นของจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตูและการตอบสนองของคนท้องถิ่นในอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี เป็นเพียงสภาพโดยรวมยังขาดรายละเอียดในเชิงลึก ได้แก่ ด้านศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นกับการค้าขายตามแนวชายแดน และแนวโน้มการค้าขายชายแดนและแนวโน้มการพัฒนาในเชิงพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการกำหนดให้บริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู และชุมชนท้องถิ่นบริเวณพื้นที่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อไป

1.1 ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนบริเวณพื้นที่ตามแนวชายแดน

2. ควรศึกษาความพร้อมในด้านเตรียมโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับกับโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐบาลหรือการพัฒนาในระดับมหภาคตามแนวชายแดน

3. ควรศึกษาการบูรณาการการทำงานร่วมกันบริเวณชายแดนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัด ท้องถิ่น ชุมชน และภาคีเครือข่ายในบริเวณพื้นที่ชายแดน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นควรพิจารณาข้อเสนอแนะแนวทางจากข้อเสนองานวิจัยปรับใช้ในการพัฒนา โดยนำจุดแข็งของหน่วยงานภาครัฐมาใช้ในการบริการจัดการโดยมีทิศทางการพัฒนาสังคมที่ชัดเจน มีเครือข่าย กลไก สนับสนุนการดำเนินงานทั้งในมิติของพื้นที่และมิติของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน เป็นข้อมูลเสริมสร้างในการพัฒนาเชิงพื้นที่

2. หน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน
ท้องถิ่นควรพิจารณาข้อเสนอแนะแนวทางจากข้อเสนองานวิจัยปรับใช้ในการพัฒนา
โดยอาจกำหนดเป็นแนวทางหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อรองรับ
การเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- Banpara, Suriya. (2008). *The context of economic social and cultural changes a case study of thai-loei in thailand and luangprabang laotians in the lao people s democratic republic*. Graduate School. Loei Rajaphat University.
- Boonbongkan, Sujit et al. (1978). *Man and Society*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Boonruang, Buddhinan. (2014). *Change of Social and Cultural of Lublue District in Uttaradit Province*. (Research). Humanities and Social Sciences Faculty, Uttaradit Rajaphat University.
- Chantanawat, Pimook. (2003). *Acculturation and changes in Thai Yai society and culture : a case study of Thai Yai at ThamLod village in Pang Mapha district Mae Hong Son province*. Graduate School. Chaing Mai Rajaphat University.
- Dangthong, PraPhimontham. (2005). *Socio-Cultural and Economic Changes of Tambon Bangbaimai Amphoe Muang, Suratthani Province*. (Research). Suratthani Province.
- Pichawong, Pimsiri. (2010). *A Study of structure and pattern of border trade between Thailand and Laos in Nan Province*. Chaing Mai University.
- Srikanjanapan, Amaraporn. (2012). *Impact of northern border trade on Chiang Khong District on local economy for under the ASEAN community preparation*. Graduate School. Chiang Mai University.
- Tanawichai, Siriluk. (1991). *Socio-economic-cultural changes in Upper Northern Region and nonformal education*. Graduate School. Chiang Mai University.
- Tinnaku, Nitet. (2005). *Socio-Cultural Changes*. Bangkok: Chulalongkorn University.